

**ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΘΕΜΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΝΙΑΙΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΚΑΙ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

Να σέβεσαι και να ανέχεσαι τους άλλους

- (1) Σε μια πρόσφατη έρευνα πραγματοποιημένη από το World Values Survey με θέμα τη σημασία που δίνουν οι γονείς στη μετάδοση στα παιδιά τους της αξίας του σεβασμού και της ανεκτικότητας, η Ελλάδα κατατάχθηκε *τελευταία* ανάμεσα σε 69 χώρες. Με άλλα λόγια, η ελληνική οικογένεια δεν θεωρεί *σημαντικό* να κοινωνικοποιεί τους νέους με βάση τις παραπάνω αξίες. Το αποτέλεσμα της έρευνας δεν πρέπει να μας εκπλήσσει καθώς με μια προσεκτικότερη ματιά **θα αντιληφθούμε** πως εδώ βρίσκεται η ρίζα πολλών δεινών μας ως κοινωνία.
- (2) Ο σεβασμός και η ανεκτικότητα είναι συμπληρωματικές αλλά διαφορετικής προέλευσης αξίες. Ο σεβασμός έχει να κάνει με την αντιμετώπιση του άλλου στη βάση κυρίως μιας ιδιότητας ή ενός ρόλου και απορρέει από καθιερωμένους κανόνες κοινωνικής διαβίωσης: για παράδειγμα, σεβόμαστε τους δασκάλους μας, τους γονείς μας ή τους ηλικιωμένους, τους γείτονες ή τους προϊσταμένους μας. Από την άλλη, ανεκτικότητα σημαίνει προθυμία να επιτρέπουμε στους ανθρώπους να σκέφτονται, να εκφράζονται και να δρουν ακόμη και με τρόπους οι οποίοι δεν μας βρίσκουν σύμφωνους. Ο σεβασμός ως αξία βρίσκεται εγγύτερα στον κόσμο του συντηρητισμού και της ευταξίας. Από την άλλη, η ανεκτικότητα είναι μια φιλελεύθερη αξία που δείχνει την ικανότητά μας να συνυπάρχουμε με τους άλλους σε μια πλουραλιστική κοινωνία. Όπως σημειώνει ο πολιτικός επιστήμονας A. Heywood, η φιλελεύθερη κοινωνική ηθική χαρακτηρίζεται ιδιαίτερα από την αποδοχή και, σε ορισμένες περιπτώσεις, επιβράβευση της ηθικής, πολιτισμικής και πολιτικής διαφορετικότητας.
- (3) Μια κοινωνία μπορεί να παρουσιάζει πλεόνασμα σεβασμού και έλλειμμα ανεκτικότητας ή το αντίστροφο. Καμιά χώρα όμως δεν μπορεί να πάει μακριά εάν έχει έλλειμμα και στις δύο αυτές αξίες. Κι εδώ βρίσκεται το πρόβλημα της μεταπολιτευτικής Ελλάδας. Παραδοσιακά *συντηρητική*, η ελληνική κοινωνία ήταν ανέκαθεν ελλειμματική σε ανεκτικότητα. Ο άλλος, ως διαφορετικός, είτε ενέπνεε φόβο είτε **περιφρόνηση** και **διακωμώδηση** (οι ομοφυλόφιλοι και οι διάφορες πολιτισμικές, θρησκευτικές ή άλλες *μειονότητες* το έζησαν έντονα στο πετσί τους αυτό). Από την άλλη όμως, η αξία του σεβασμού ήταν ιδιαίτερα *ψηλά* μέσα στη μέση ελληνική οικογένεια: **να μάθεις να σέβεσαι τους άλλους** ήταν κάτι με το οποίο γαλουχήθηκαν γενιές ολόκληρες παιδιών ακόμη (ή συνήθως) και με τη μέθοδο της «ράβδου».
- (4) Η ιδεολογική ριζοσπαστικοποίηση της μεταπολίτευσης υπονόμωσε τις καθιερωμένες κοινωνικές ιεραρχίες. Ο ηλικιωμένος καθηγητής σου, για παράδειγμα, έπαψε να θεωρείται πηγή κοινωνικής αυθεντίας και αξιοσεβαστό πρόσωπο. Τώρα μπορείς να τον χλευάζεις δημόσια, να του χτίζεις το γραφείο ή να τον κρατάς όμηρο για ώρες. Η ατομική ή συλλογική επιδίωξη, το «έτσι θέλω» έγινε για πολλούς η μόνη νομιμοποιητική δύναμη. Ο σεβασμός ως αξία έχασε τη σημασία του, λοιπόν.
- (5) Μήπως όμως γίναμε πιο ανεκτικοί; Κάθε άλλο. Καθετί διαφορετικό ως άποψη ή στάση ζωής προσλαμβάνεται ως απαράδεκτο και ως πρόκληση: Δείτε την ποιότητα του δημόσιου διαλόγου και θα το αντιληφθείτε γρήγορα: φωνές και ύβρεις,

προσβολές κάθε είδους. Μήπως όμως οι πολίτες μεταξύ τους συζητούν καλύτερα; Παρατηρήστε τους διαλόγους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Η υπεραφθονία λεκτικής βίας με εκπλήσσει αρνητικά, με **σοκάρει**. Και ύστερα απορούμε για την ανάπτυξη μορφών εξτρεμισμού. Στην πραγματικότητα, η λεκτική βία και η ισοπέδωση της διαφορετικής άποψης δεν είναι παρά ο προθάλαμος της σωματικής βίας και του αυταρχισμού.

(Νίκος Μαραντζίδης: καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας-Κείμενο δημοσιευμένο στον Τύπο, διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να συντάξετε περίληψη του κειμένου σε 80 -100 λέξεις. (Μονάδες 25)

B.1 Να δηλώσετε αν το περιεχόμενο των προτάσεων είναι σωστό ή λανθασμένο με βάση το νόημα του κειμένου.

α. Οι ελληνικές οικογένειες δεν ασχολούνται επαρκώς με την καλλιέργεια του σεβασμού.

β. Ο σεβασμός προσεγγίζει τον συντηρητισμό.

γ. Οι χώρες με χαμηλά επίπεδα σεβασμού και ανεκτικότητας προσδεύουν.

δ. Η ποιότητα του δημόσιου διαλόγου είναι χαμηλού επιπέδου.

ε. Στους διαδικτυακούς διαλόγους χρησιμοποιούνται πολλές προσβολές.

(Μονάδες 10)

2.α) Να εντοπίσετε τον/τους τρόπο/τρόπους και το/τά μέσο/μέσα πειθούς της πρώτης και δεύτερης παραγράφου. (Μονάδες 4)

β) Να σημειώσετε ποια νοηματική σχέση εκφράζουν οι διαρθρωτικές λέξεις : *αλλά* (2^η), *ή* (2^η), *Τώρα* (4^η) (Μονάδες 3)

3. α) Να γράψετε από ένα συνώνυμο των λέξεων: **θα αντιληφθούμε, περιφρόνηση, διακωμώδηση, να μάθεις, σοκάρει** (Μονάδες 5)

β) Να γράψετε από ένα αντώνυμο των λέξεων: **τελευταία, σημαντικό, συντηρητική, μειονότητες, ψηλά** (Μονάδες 5)

4.α) Να εντοπίσετε τρία χαρακτηριστικά που καθιστούν το κείμενο επιφυλλίδα. (Μονάδες 6)

β) Να αιτιολογήσετε τη χρήση του β' ενικού προσώπου στην τέταρτη παράγραφο. (Μονάδες 2)

Γ. Σε μία ομιλία 500- 600 λέξεων διευθυντή σχολείου προς μαθητές, να αναπτύξετε τα οφέλη που απολαμβάνει μια κοινωνία από την αποδοχή των ανθρώπων με διαφορετικά χαρακτηριστικά αλλά και τις επιπτώσεις που υφίσταται από την απόρριψή τους. (Μονάδες 40)